

*Katja Syvärinen, SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja
Puhe SAK:n edustajiston kokouksessa 25.8.2020
Muutokset puhuttaessa mahdollisia*

Hyvät edustajiston jäsenet, hyvät ammattiyhdistystoverit,

Olo on vähän kuin filmitähdiltä Oscar-gaalassa, kun kaivaa povitaskustaan puheen, jota on kyllä valmistellut etukäteen, mutta ei ole tiennyt varmaksi tuleeko tilaisuutta pitää se? Ei tässä kyllä minään filmitähtenä paistatella. Gaalassahan palkitaan tehdystä työstä ja tuloksesta. Minulla työ vasta alkaa.

Kerron teille vähän Helvi-mummostani. Hän teki pitkän työuransa Kauttuan paperitehtaalla. Samassa tehtaassa työskentelivät myös isäni ja äitini. Mummo oli työläisnaisaktiivi, SKDL:n kunnanvaltuutettu ja aktiivinen metalliliittolainen. Helvi-mummo oikeastaan piti tehtaan pyörimässä, koska hän huolehti verstaan työkaluvarastosta.

Tehtaanjohtaja Olavi Yrjälä oli myös kunnanvaltuustossa ja hän tapasi usein pistäytyä alakerran verstaalle parantamaan maailmaa mummoni kanssa. Koskaan ei näiden kahden välille syntynyt riitaa, molemmat ymmärsivät, että hyvin menestyvä paperitehdas on sekä omistajan että työntekijän etu ja tuottaa hyvinvointia myös koko kunnalle. Neuvotteluissa sitten sovitaan, miten yhdessä tehty menestys jaetaan ja miten vaikeista paikoista selvitään.

Eihän paperitehtailla tietenkään kokonaan ilman konflikteja ja lakkoja ole pärjätty. Joskus on pantu kova kovaa vastaan, niin työntekijän kuin työnantajan puolelta. Perusajatus on kuitenkin se, minkä Helvi-mummo ja tehtaanjohtaja olivat oivaltaneet: Hyvä työelämää rakennetaan neuvottelemalla. Kummankin osapuolen on neuvottelussa ymmärrettävä myös toisen puolen katsantokantaa. On tiedettävä, miten toinen näkee maailman ja meidän osamme siinä. Luottamusta rakennetaan yhdessä.

Sopimusyhteiskunta ei ole menettänyt merkitystään. Kolmikantainen valmistelu ja sopiminen lainsäätäjän, työnantajien ja työntekijöiden kesken luo vakautta ja ennustettavuutta yhteiskuntaan yli vaalikausien. Se on luonut suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan.

Ammattiyhdistysliikettä tarvitaan luomaan Suomeen uusia työpaikkoja. Yksi Suomen tulevaisuuden kohtalonkysymyksistä on uusien työpaikkojen synnyttäminen maailman murroksessa ja muutoksessa. Meille yritetään väittää, että kyse on pelkästään kilpailukyvystä ja työn hinnasta. Että halpuuttamalla duunarin työtä saataisiin Suomi kasvuun ja nousuun. Tosiasiassa, käyttämällä hyväksi suomalaisen ammattilaisen osaamista olisi mahdollisuus nostaa tuotteiden jalostusastetta. Näkisin mielelläni myös, että sijoituskohteita miettiessä uskallettaisiin investoida uusiin kotimaisiin työllistäviin innovaatioihin.

Viime päivinä on keskusteltu paljon tuloeroista. Siinä keskustelussa on aivan kohtuutonta yrittää lyödä ihmisiä gini-kertoimella päähän ja väittää, että meillä Suomessa ei ole juurikaan tuloeroja. Silloin kun ihmiset putoavat köyhyyteen ja hakevat leipäjonosta ruokaa, ja samalla näkevät miten vaurautta valutetaan epäoikeudenmukaisesti, kyse on tunteesta, kokemuksesta, joka on sellaisena tosi ja oikea.

Vaurastumisessahan ei sinänsä ole mitään pahaa, ja ilman pääomia on vaikea esimerkiksi investoida ja työllistää. Tosiasia kuitenkin on se, että moni työssä olevakaan ei tule palkallaan toimeen. Vaikka tuntipalkka olisi ihan kelvollinen, työtunteja ei aina tarjota riittävästi. Osa-

aikatyötä tehdään sekä yksityisellä ja julkisella sektorilla, myös teollisuudessa. Määräaikaisuudet ovat monilla aloilla pysyvä käytäntö, lomautukset ja katkokset pilaavat monen elämää.

Oma lukunsa ovat työntekijöitä riistävät ja palkkoja polkevat kilpailutuksissa kikkailijat. Huolehditaan TES-shoppailu pois ja toteutetaan alipalkkauksen kriminalisointi. Se on myös rehellisen yrittäjän suojelua.

Sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa SAK:n rooli on merkittävä. Siinä ratkaistaan eläkkeiden, työttömyysturvan ja monen muun meille olennaisen asian tulevaisuus. Tärkeää on, että me otamme ratkaisujen esittäjän roolin, emmekä vain reagoi toisten esityksiin. Moni palkansaaja on samaan aikaan myös sosiaaliturvan saajana ja tarpeessa. Myös sen vuoksi ay-liikkeen täytyy osallistua sosiaaliturvan kehittämiseen, koska niillä ihmisillä, jotka tekevät työtä, kantavat kaiken palkattoman hoivavastuun ja kauppakassit, ei ole aikaa puolustaa omia oikeuksiaan. He ovat valtuuttaneet siihen meidät. Heitä ei saa jättää yksin selviämään tukiviidakoon, heillä on jo ihan tarpeeksi duunia ja vastuuta tämän yhteiskunnan hyvinvoinnista.

Ammattiyhdistysliikkeen tulee tuottaa jäsenilleen arvoa, iloa, ylpeyttä, osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. SAK:n strategian yksi kulmakivi onkin osallisuus. Kyse ei ole vain olemassa olevien ja potentiaalisten jäsenten tarpeiden tunnistamisesta, vaan myös siitä, että ammattiyhdistysliikkeessä päästään alusta asti luomaan toimintaa ja tavoitteita.

Eikä toiminta tietenkään ole pelkkää puhumalla vaikuttamista. Meidän tulee voida tarjota ihmisille mahdollisuuksia osallistua omista lähtökohdistaan käsin, olla iloisia ja ylpeitä siitä, mitä ammatillinen järjestäytyminen liittojen kautta antaa ja mahdollistaa. Jos SAK keskusjärjestönä voi auttaa liittojen työpaikkatason luottamusmiestoiminnan aktivoimisessa, se tehdään. Meidän on kerrottava ja näytettävä suomalaisille duunareille, kuka heidän puoliaan oikeasti pitää. Tulevaisuutta ei voi laittaa sattuman varaan ja toisten taskuun.

Lupaankin, että saatte minusta aktiivisen yhteiskunnallisen keskustelijan. Aion tehdä osani siinä, että SAK on innovatiivinen ja aktiivinen yhteiskunnallinen toimija, jolta voi odottaa myös uusia avauksia. SAK voi ja saa ja sen pitääkin puhua arvoista, yhteiskunnan uudistamisesta, heikkojen puolustamisesta, tulevaisuudesta, kansainvälisyydestä, ympäristöstä, kulttuurista, työelämän ilmiöistä, solidaarisuudesta, tasa-arvosta, sosiaaliturvasta, työlainsäädännöstä, eläkkeistä, uusien työpaikkojen luomisesta.

Näen SAK:n varapuheenjohtajan tehtävän ennen kaikkea palvelutehtävänä suhteessa jäsenliittoihin ja niiden jäseniin sekä vaikuttamistehtävänä suhteessa työnantajiin, lainsäätäjiin ja muuhun yhteiskuntaan.

Ay-liikkeen kohtalonkysymys on palkansaajien aseman parantaminen ja korkean järjestäytymisasteen sekä ammattiliittojen neuvotteluaseman vahvistaminen. Tasa-arvoista ja oikeudenmukaista työelämää on puolustettava joka päivä.

Haluan vielä kiittää edeltäjäni Matti Huutolaa, joka tulee vielä hetken aikaa toimimaan tukenani toimistolla ja tutustuttaa minua järjestön toimintaan ja ihmisiin. Me, Matti, istuttiin neljä vuotta eduskunnassa samaan aikaan, oltiin yhtä aikaa puoluejohdossa ja opittiin luottamaan toisiimme. Olen iloinen siitä, että saan jatkaa tekemääsi työtä ammattiyhdistysliikkeessä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa, järjestötyössä ja jäsenten

parissa. Samalla voin kyllä vakuuttaa, että en aio astua sinun saappaisiisi. Luulen, että “Lapin jätkän” saappaan lesti ei ihan sellaisenaan sovi jalkaani. Tuon mukaani ihan omat kengät, jotka varmasti muokkautuvat matkan varrella mukaviksi. Askeleita ja kentällä kulkemista eivät nekään tule kaihtamaan, sen lupaan. Mutta kiitos Matti, työ jatkuu!

Toverit,

Moni kysyi eilen illalla, miltä tuntuu valinnan edellä. Tätä tunnetta, paluuta yhteiskunnallisen vaikuttamisen ytimeen oltuani välillä muissakin tehtävissä, voi oikeastaan kuvata siltä, että tuntuu, kun olis tullu kotiin pitkältä matkalta. Iloinen ja lämpimän vastaanotto, mutta kaikki tietää, että ensin puretaan reppu ja katsotaan tuliaiset ja sen jälkeen ryhdytään tavallisiin arjen hommiin.

Kiitos!